

տան, նա պատրաստ կը լինի երկնակազմի նրանց հետազոտութիւններ հետեանը ներին:

Իր գեղարարական ժամանակ պրոֆէսոր բերել տուց զահիճը մի թուշ (կամ տուն) լեռնարանի ձեր մարզում, որի գազաթիւր նախընթաց օրը չափել էր նրա մի այլ ցեղանկի և մինչև անգամ ազգականի հետ: Արքան խոսեւ են կովկասեան ազգերը ցոյց է տալիս որ այդ երկու ներկայացուցիչները մի ցեղի, մինչև անգամ ազգականները, կատարելապէս տարբեր զիները ունենան միև, զահիճում ներկայ գտնուող, սկրտուսան (գծածն, ձուածն) զբոս ունէր, միւսը կըր գրուի: Երբ պրոֆէսորը հարցրեց թէ այդ երկու գլխների ձևերից որը աւելի յաճանք է պատահում թուշերի մէջ, երկու ազգականները սկսեցին կռուի միմեան մէջ, իւրաքանչիւրը հաստատելով թէ ինքն է իսկական, դուտարին թուշը և թէ իր ձևի գլխները ամենից յաճախ են պատահում իր ցեղակիցները մէջ:

ԹԻՖԼԻՍԻ ԳՈՒՆԱՍԿԱՅԻ ՅՈՒՆԱՄԵԱՆ ԾՅՈՒՆԱՆՆԵՐԸ

Թիֆլիսի արական ստաճին գիմնազիայի մանկավարժական խորհուրդը յայտնում է հասարակութեանը, որ սեպտեմբերի 27-ին կը օտնով գիմնազիայի գոյութեան 50 ամեակ յօրինանք և խնդրում է գիմնազիայի թէ նախկին աշակերտներին և թէ լուսնարարութեան գործին համակրողներին յարգել յօրինանք իրանց ներկայութեամբ: Ինասկատարութիւնը կը սկսի 9½ ժամին, իսկ սկսող 11½ ժամին: Նոյն օրը սեպտեմբերի 27-ին գիմնազիայի զահիճի մէջ կը արվի ճաշ 100 անասնապէս հրատիրական անասնոց համար: Սեպտեմբերի 28-ին երկնայեան 8 ժամին գիմնազիայում մանկական երկից կը լինի, ուր կը հրապարակեն ուսանողների ծնողները և ազգականները:

ՆՍՏԱԿ ԽՄԲՈՒԿԻՆ

Յիֆլիս, 14 սեպտեմբեր

Ով որ անզգաստ եղել է մեր քաղաքում այժմ նաւագլմած գիտնականների մոգութիւնով, անուշա լսել է երեկո գիտնականների ընթացիկ, որ նախըր արարատեց կարող են պարծնել իրանց անցնալով, իրանց քաղաքակրթութիւնով և այլն: Արքան ուրախակ էր մեզ լսել ապուհի գոգոտանքը, ու այսպէս մեզ նամար ցատկ էր տեսնել այդ մտղովի նիտանի ժամանակ անուշա, սեփնով վարչը մեր մի քանի օրիորդների կողմից, որոնք մտացել էին արքանի տեղը, որը նուրբիցմ էր գիտութեանը և թուշ էին ապիւ իրանց, հրագրակապէս, նամարձակ, չէնք տալիս ուրիշ անակախիչ, շարժանակ, մինչև անգամ բարձրանն ճիծող և այդ պէս ժամանակ, կըր գիտնականը ամբողջով հարդրում էր մտղովին իր մշակած, տարիներով աշխատած թանգագին տեղիութիւնները մեր անցնալ, կորած նախնիներին մայրն: Թող միտը բերեն մեր կանայքը իրանց նախնի մայրերին, նրանց պարգիւնները, նամանակները, որը միակ մնացել է մեր պարձանքի համար այժման բարեկեցեան անուշանքի մէջ: Թող չը մտահան քաղաքակրթութեան անուշանքը մեր երկրի, որ կէ մենք արժանանում ենք երբեմն լուսնարար ազգերի գոգոտանքներին, պարտական ենք մեր նախնի պարգիւնը, նամանակները, որոնք կարողացել են պատրաստել ժրջան, քաղաքակրթութեան նամանակներ և որոնք աւանդել են մեզ նոյն յատկութիւնները, րայց մենք, այժման սերունդի ներկայացուցիչները, կարծես զիտանք, ուղում ենք ունայնեղ այդ յատկութիւնները բոլոր մեր լուսնարարութիւնը սեփնում ենք միայն անասնոց նամարձակութեան, կողտապոյն, անպակ մարմնի մէջ:

Թող, ուրեմն, մեր քննուչ սեփն ներկայացուցիչները վերաբանուն մեր ազգի սեփնական յատկութիւններին՝ պարգիւններով, նամանակներով: Այդ յատկութիւններն են եղել, որ միշտ բարձր են դասն մեր կանայքը: Յակնախ է կարծել, որ մեր կանայքը միայն ժամանակակրօնապէս են չեղել մեր պատմական ուղիք ձանապարհից, չնոյնից գուշ, չալ շրթնած աքրղի կեանքի պայմաններին: Ժամանակ ունենալ զեւ ուղիղելու:

Ս. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻՐԻ

Երէկ, երեքշաբթի օր, սեպտեմբերի 15-ին,

աստղաբաշխի՝ գուշակութեանը հպատակելով՝ այս տարի նոյեմբերի 1/13-ին գիտատը պայտիկ ուժգին կ'ը նարանք պիտի տայ երկրայտին, որ սրա մէջ կտորը անգամ չը մնալով, աղի նրան պիտի մշտի, իսկ ինքը՝ ինչ պիտի լինի, սակայն չէ գուշակւած: այժմ ճնտարբորում են իմանալու թէ պոյուը պիտի կործանէ աշխարհը թէ զստուը: Վերջապէս գուշակութիւնները այն կողակցութեան են նամանակ, որ նոյնքմբ ամուսն երկրագունտ չը կայ, ցաւալին այն է որ ուրիշ մի աշխարհ փոխադրվում ճարը ևս չը կայ: Եթէ մինչ այն ժամանակ գեթ ռապարիկով գեղի լուսնն ձանապարհորդելու միջոցը չը գտնուի: Բայց դարձանային այն է որ աշխարհ 15 օրվան մէջ պիտի կործանի եղեր, այսինքն առաջին օրը ծովը ցամաք պիտի կոխէ, երկրորդ օրը սառուբը պիտի թափվի, երրորդ օրը արեգակը վար պիտի ընկնի, չորրորդ օրը և այլն, և այլն, և այս սարսափելի խոսնիճաբանի ժամանակ մարդիկ կենդանի պիտի մնան և 15 երրորդ օրը պիտի մնանիս եղեր: Դոհոթիւն Աստուծոյ, որ աստղաբաշխ չեմ, ապա թէ ոչ, քեզ խայտառակութիւն չէ ապուխ բաներ գուշակելու:

Ինչպէս ամենքին յայտնի է Անգղիոյ Կ. Պարսում նորընտիր զեպտեմբր հրահանք է ստացցած յունական հարցին վերջնապէս անվճարելու ետքը հայկական հարցը սկսվի արդէն ճնտարբորը հարցորում է որ Կ. Պարսում զեպտեմբերը սեպտեմբերի 9-ին առաջին նիտար կայացրել են, բայց արխոս, որքան ժողովը են հայերը, սպասեցին, սպասեցին, մինչև այս կտոր հասցրին, կարգը իրանց հարցին կեւս, և այդ անիծող գիտատըները երեսու նախաջ կործանելու:

ստնի պատճառով, չը կարողացանք հրատարակել (Մահի) համարը:

Ուշադրութեւն ենք դարձնում (Մահի) ներքին համարում տարված խմբագրին ուղղված նամակի մասն Յատակ է, այն նամակագրի ներսը գրած երեքուրեք, բայց աւելի էլ ցատակ է, որ ոչ թէ միայն մեր օրիորդները իրանց անպակել կերպով էին պատում նիտանի ժամանակ, բայց և մեր ուսում առած, բարձր ուսում ստացած երկու ստարակները: Յնկուցութիւնները մեր ժամանակ մենք գրեթէ ոչինչ չէինք կարող գաւել, որովհետեւ մեր առջև նստած էին երկու ճայ թովիւր և մի փաստարան և ամբողջ ժամանակ խոսում, վրձում, ճիծաղում էին և հարեաններին խանդելուում էին մի բան լսելու: Եթէ լուսնարարձակ երիտասարդները այդպէս են վարվում, նրանցից, ի հարկէ, օրինակ են անունը և մեր օրիորդները:

Մի նայ երիտասարդ երաժիշտ Չուրթակի վրաս ամոր, աշխարհ Ալօլիտարի կենսակա, ինքնուր լ մեջ յայտնել, որ տալիս է Չուրթակի վրաս բաներ Յիֆլիսում, իր ասնք և այլ անբարձու շահք: Կիցցոցոյալս փոզը, Արարելիի տանը, սեռնակ N 12:

Ատուցարի Սեծ-Պարզբոսայից 27 րոյրը յօգուտ շտաբում գ'Օրթան լրագրի, Տեւոսեղ անձնակներէրէր: Գաւաշ Լայաքանեան 3 ր., Արշն քահանայ, խորէն քահանայ, Կիրոր Խասնակեան, Մովսէս Մամիսեանը, Սասի Արեւեկեան, Սոսորո Արարանի, Գովարիտ Նալբանդեանը, իւրաքանչիւրը 2 րոյր: Կարապետ Նալբանդեանը, Լեւոն Նալբանդեան, Արազկան Ազարեանը, Բագարատ Նալբանդեանը, Միքայէլ Նալբանդեանը, Կիրոր Նալբանդեանը, Թորոս Կարապետեան, Գակոր Նալբանդեանը, Կոնստան Արատեանը, Լիկոզայոն Յակոբեանը, իւրաքանչիւրը 1 րոյր: Ընդամենը 27 րոյր: Աւարձիպղ փոգերի Տեւ կողմի 989 րոյր:

ԳՌԻՍՏՈՅԻՍԻՍ Տրատարակից Հերոսա մըրք լրագրի մի գործնամակ տպարարութիւն է սկսում: Լրագրի միայն երկու համարը Տրատարակիցան, բայց այնպիսի տպարարութիւն են անում որ նիֆի կողմից խմբագրութիւնը արդէն սպասով է: Այնչէ Քարնիտիւն է երեսու լրագրի մէջ Գրատարակի կարծես ամբողջ ժամանակ ստանալներն են լծարում: Պէտք է աւելի Եւսանը, աւելի աշխույժ ունենալ:

Շատ ժամանակ չէ վիճնայիլ «Deutsche Zeitung» լրագրում տպկեալ մի յօդուած Հայոց ինչպիսի վերջապղով, որովիւ ի միջև այլու շատ անհիմն է անմիտ տեղեկութիւններ կային կողմից: Իրա անհասարակ է ժամանակորայն Կիրոր Արթուրու վրա: Այդ յօդուածը արտասովորայն միւս գերմանական լրագիրներում է «Allg. Zeitg» լրագրում: Էլ Այս օրինակ (սեպտ. 1-ն) տպկեալ Կիրոր Արթուրու մի փոքրիկ հերթով «Deutsche Zeitg» լրագրում որ վերաբերվում էր իր անհնարութեան մասին հարցորած սուս է անմիտ տեղեկութիւններին: Նամակի վերջում ինքրվում է արտասովոր այդ հերթումը և միւս լրագիրներում: Կ. Պարիս (Մասիս) լրագրին էլ արտասովոր գերմանա...

Մեծի մասին զարգիտանք և զարգիւղեալ են, լրագրից զրի են կարգում առանց բաժանորդագինը խմբագրին ուղարկելու: *

Կիւսնազիտական շրջաններում մինչև հիմայ մի հարց չէ տեսնուած, որքան համար գեւտու մի անորակ Տրատարակված չը լինի: Ինչպէս Սերբիայի համար զեղին, Բոցարայի համար յիտարգուն, Մովսէլիէրէկի համար սե, Բուսնա-Նայի համար կանայ, Բուսնաստանի համար կարպոտ, Վերջապէս իւրաքանչիւր ազգաց հարցերի համար ամեն տեսակ զոյներով ստեղծանքը զըրված են, իսկ ինչը հայերի համար մի սպիտակ և հասարակ թղթից տեսարկ մ'անգամ չը տեսնվից: Կարելի է մի գոյն պտտում են. այս նկատելու արժանի կէտ ինչ ինչեցում է փոքրիկ մի վէպ:

Արշարատ և մերկ դերվիշներ մէկը 20 տարի փոզընքում մնա կը զայ եղեր, ստեղծ թէ Հլուտուած իմ, ինչ մի վերաբուլ չը տուր ի մարմնին ծածկեմ: Մի այլի պատու կին իւր խորթից լսելով զեղբիլի զանգառ և գուժը շարժվով, ներս է կանչում և նրան հարցնում է իր մտած անուշանք վերաբուլու: Խորճեմ մուկ ինքնուր անվճար չէ կարողացել տեսնել վերաբուլին ինչ գոյն ունենալ, դուր ելած ժամանակը տեսել է որ վերաբուլից զոյնը զարհարար լաթի կտորներից կարված է—աչքերը զկտի երկինք բարձրացնելով, Ալուտուած իմ, սոք է, 20 տարի այս վերաբուլին գոյնընքը ամէկ կը զբաղեցի: Սրան ստանին նման Ալուտուած էլ, կարելի է հայկական հարցին տեսարակի գոյնը մտարագրու ինչ: Եթէ զոյների տեսակի մէջ կարվորը որոջվի, մինչ հիմայ վաղուց հարցը լուծված կը լինի...

Նախան լրագրի յօդուածը: «Մասիսին» էլ անս զր բանի նարթի և արդէն որ ուղարկվեալ կըրբոր Արթուրու լուսնարարութեան մի հերթում որ անձնուարթութեան մասին հարցորած զպարտութիւնների: Մինչև այժմ «Մասիսը» դեւ չէ սպկ այդ հերթումը:

ԱՐՄԱԿԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՌՅՈՑ ԽՆԻՐԻ

Լսնուն «Թայմը» լրագիրը մտուր լուծրազրական յօդուածի մը մէջ սյապկ կը խօսի: «Հայաստանի մուտն գէթ երկու կէտեր որոչ և յայտնի են: Կախ» Հայաստանի և այնպիսի նահանգ մը զոր խաղաղցանկ և զօրացնել շատ կարեւոր է յոգուտ թուրքից, Անգղիոյ և ընդհանուր Եւրոպայի: Երկրորդ հարկաւ որ բարեկարգութիւններ աւելի աւելի ձևեղ կը բերուին երբ տէրութիւնը հանգրաւութեան և միաբանութեամբ կը զործեն քան անպարանք և անանձին ուսանին: Երբ Անգղիոյ ներկայ պաշտօնայէ խաղուութեան գլուխն անցան» Հայաստանի խնդրին որ է մի Արեւեկան ինքից կերթ ճիւղերին որոջ լուծման պիտի զարկ Եւրոպայ: Այն ասունէն ի վեր Գարատարի և Բուսնաստանի դժուարին խնդիրներ լուծուցանու: Հայաստանի և փոքուն Անգլի Յացայ մասին բարեկարգութեան խնդրը նուազ սակարդական է քան որակի կին միւս երկու խնդիրները: Ասահմանադրեալ անպին չը կայ գիմնապ գորտութիւն որ սպահակ բաւանի կենդանի փութով լուծման համար: Սակայն և այնպէս տարակոյս չը կայ թէ բարեկարգութիւնը մեծապէս հարկաւոր են: Անգղիական հիւպատոսը որ ի ին թուրքիցի կուսարարութեան անպատա միտանքն ունեցող մարդիկ էին, ստեղծաբաւ են թէ փոքուն Անգլի ջինալը հասնականապէս վատթարագոյն է քան թուրքիցի ուրիշ որ և ինչ մասին վիճակը: Հայ Բրիտանայէ, որ կըր մէկ միլիոն են (թերեւ չէ) Հայաստանի մէջ միայն լսել կուշի) մեծ կարողութիւններով օժտուած ցեղ մ'են, ցեղ մը որ կրնայ լսելի ընել իւր ձայնը: Ամեն կողմանէ փախուցելի է որ Հայոց բանար պահանջութեանը շտարձակն որակ

Այժմ այնպիսի դարս: մէջ արարում ենք որ մարդ իր դատը իր ձեռքը պէտք է գտնել վճուէ, Եթէ սպասւ ուրիշներն բարի կամացրութեանը, վայ է եկել զվերին:

Այս օրինակին հետեւ է Սի կարգիկալը մարդը երկար ժամանակ սպասել, սպասել, իսկ չէ է որ ուշ գարձնող չը կայ, որ ոչ Լուիք անկանակ, Լուիք թիվանը Բրիտանական ստուկի համանայն ինքիլին Է: Կունեն կարծիքի ստեղծան պերաթը աւել, ծոցիկը գրկը հանաք տացել է, թիւրքը մի աւած ունի, զուգ զիւնը պիւր չարիթ ֆէլէք զիւր, աչ զուսու չէվիլիքը որ նշանակում է, աշխատն բազրի մի անել է, Երանի նրան որ դարձնելու: Կիրար զիւտ, աքիւրն կախորիկու, շատ լաւ դարձրել է բազրի անիւր:

Պատմական հետազոտութեան արժանի է Աստարի Յրանց Ժօզէֆ և Գերմանիոյ Վիլհելմ կայսերաց զանապան տեղիան և թուականներով իտալարարածար միմեանց սուած համարների շարքը:

1872 սեպտեմբերի 6 Բերլինում
տեմբերի 17 Վիեննայում 1874 յուլիս 14 Իւլըւում
1875 յուլիս 15 Իւլըւում 1876 յուլիս 19 Սայցբուրգում
1877 օգոստոս 8 Իւլըւում 1878 օգոստոս 7 Տիլլուում 1879 օգոստոս 9 Կաթիլյում 1880 օգոստոս 10 Իւլըւում, Վերջապէս 1881 օգոստոս 4 Կաթիլյում:
Ալքաբան քաղաքական համարների շարքում մէկ կը լինել, Եթէ կայսերը անհնարութիւն համարը և հայկական հարցի առթիւ:

Կըր 0